

Recenzja rozprawy habilitacyjnej oraz dorobku artystycznego ad. I st. Wojciecha Mendzelewskiego w związku z przewodem na stopień doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne wszczętym przez Radę Wydziału Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie

Dane Habilitanta

Wojciech Mendzelewski urodził się 31 stycznia 1969 w Lublinie. Studia w Instytucie Wychowania Artystycznego UMCS w Lublinie w 1994 r. zakończył dyplomem magistra wychowania plastycznego (pracownia prof. dr. hab. Sławomir Mieleczko). Dnia 12 lipca 2007 roku uchwałą Rady Wydziału Rzeźby Akademii sztuk Pięknych w Krakowie Pan Wojciech Mendzelewski uzyskał stopień doktora w dziedzinie w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. Jerzy Kierski. Recenzentami byli; prof. Teresa Klaman i prof. ASP Józef Murzyn.

Habilitant był związany pracą jako pedagog

W latach 1997 - 2007 w Instytucie Wychowania Artystycznego UMCS w Lublinie, Pan Wojciech Mendzelewski zostaje zatrudniony na stanowisku asystenta. W latach 1997 – 2016 roku zatrudniony zostaje również jako nauczyciel przedmiotów zawodowych w Zespole Szkół Budowlanych im. E. Kwiatkowskiego w Lublinie. Przez okres jednego roku 2006 – 2007 jest asystentem na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie.

Ocena autoreferatu

Najważniejsze elementy credo artysty, które dostrzegłam w autoreferacie.

- M. Eliade: „(...) nie czujemy się hermetycznie zamkniętymi fragmentami, ale żywym kosmosem, otwartym na inne kosmosy, które go otaczają (...).”
- nieustająca fascynacja historią i ciekawość świata.
- Cyt. Mendzelewski (...) otaczający świat zmaga się z problemami wynikającymi z istoty natury człowieka i jego skłonności do agresji (...).”
- sztuka jest zapisem pamięci o miejscach, zdarzeniach i materii.
- dzieło to figura symboliczna, jest medium pamięci, nie daje zapomnieć o niewygodnych faktach.

Pan Mendzelewski w trakcie pisania niniejszego autoreferatu i przygotowywania

dokumentacji, uświadomił sobie, jak ściśle obszary życia artysty są ze sobą związane, wzajemnie się inspirują i uzupełniają. Punktem wyjścia dla twórczości artystycznej Pana Wojciecha Mendzelewskiego jest głębokie doświadczanie otaczającego świata. M Eliade: „(...) nie czujemy się hermetycznie zamkniętymi fragmentami, ale żywym kosmosem, otwartym na inne kosmosy, które go otaczają (...)”. Poprzez kreatywne przetwarzanie nurtujących go problemów uczynił je z jednej strony bardziej dostępnymi i jakby oswojonymi. W obydwu przypadkach zamiarem jego jest, aby przynieść korzyść sztuce; w pierwszym – przez przyczynienie się do jej popularyzacji, w drugim zaś – niecodziennym, przez poszerzenie jej zakresu i czytelności. Nieustająca ciekawość świata i fascynacja historią sprawia, że artysta „żyje” problemami społecznymi głęboko i świadomie.

Cyt. Mendzelewski: „Otaczający świat zмага się z problemami wynikającymi z istoty natury człowieka i jego skłonności do agresji”. Pan Mendzelewski jest artystą, dla którego los ludzkości nie jest obojętny. W autoreferacie porusza problem dotkliwy dla człowieka. Podejmuje próbę analizy natury ludzkiej, zmierzającej do samounicestwienia – zagłady.

Cyt. Mendzelewski: „Sztuka jest zapisem pamięci o miejscach, zdarzeniach i materii”. Habilitant bardzo jasno wypowiada się w autoreferacie jak istotna w sztuce jest treść, forma i kontekst miejsca dzieła. Aby treść była czytelna artysta powinien posiadać umiejętność operowania adekwatnymi środkami artystycznego wyrazu. Powinien znać symbole, które podejmą dialog poparty myśleniem według wartości, nadziei i celu. Jego rozważania o wartościach są radykalne, to forma buntu przeciw zagrożeniom, błędom i wypaczeniom ludzkości. Głos sumienia jest wartością rozstrzygającą, zdumiewająco prostą na tej drodze, bo prowadzi do ocalenia człowieka. Dzisiaj za cel świadomego postrzegania stawiamy przywrócenie wiary i podstawowych wartości. Sztuka posadowiona jest na znaczeniach i ponad-racjonalnym postrzeganiu, które zawarte jest w efemerycznych relacjach międzyludzkich stanowiących przez nieodłączne im: poświęcenie, odpowiedzialność, wolność i wiarę.

Cyt. Mendzelewski: „Dzieło to figura symboliczna, jest medium pamięci, nie daje zapomnieć o niewygodnych faktach.” Dziś pytanie o sztukę to pytanie o człowieka. Sztuka w twórczości Pana Mendzelewskiego poniekąd jest formą uprawiania etyki. Poczucie odpowiedzialności za „słowa” - wypowiedzi artystyczne są kluczem do ontologii artysty. Sztuka według habilitanta jest formą pamięci i międzyludzkiej komunikacji.

Określenie umiejętności wywierania wpływu oraz podatności na wpływ jest obiektem badań dzisiejszej psychologii. To ona definiuje faktory i pojęcia, które determinują nas jako jednostki – podatne na wpływ, lub go wywierający. Jednostki – ludzi o cechach pasywnych i aktywnych w tym pojmowaniu.

Posiadanie umiejętności wywierania wpływu jest dzisiaj cechą podnoszoną do rangi profesji, ale też charakterystyczną dla przywódców, szeroko pojętych przez socjologię grup.

Biorąc pod uwagę tych drugich – są oni postrzegani na granicy etyki i moralności, manipulacji i przewodnictwa, wolności – pod postacią wyboru i zniewolenia – pod postacią jego zawężania. Są kreatorami naszych wyborów, w każdym aspekcie: na płaszczyźnie polityki, kultury, moralności. Bywają niebezpiecznymi twórcami społeczeństwa, podatnego, ufnego, bezrefleksyjnego.

Co ważne, nawet pomimo wiedzy historycznej, świadomość konsekwencji konkretnych manipulacji ulegamy jej i sami ją wykorzystujemy! Z premedytacją bądź nie, manipulacja staje się jednym z narzędzi w komunikacji międzyludzkiej i kształtowaniu relacji w społeczeństwie.

Świat oszalał, obecna aktywność, tempo funkcjonowania współczesnego życia, szum informacyjny powodują, że stajemy się zdeorientowani i bardziej podatnymi na manipulację.

Pan Mendzelewski jest świadom jak manipulacja w czasach współczesnych czyni krzywdę społeczeństwu narażonym na przekłamania historyczne (historia II Wojny światowej – tematyka Holocaustu).

Ocena dydaktyki, działalności organizacyjnej i popularyzacyjnej.

W okresie od uzyskania stopnia doktora do dnia dzisiejszego (2007 - 2018) był promotorem 27 dyplomów artystycznych z rzeźby (17 dyplomów licencjackich, 10 dyplomów magisterskich w tym 6 przeprowadzonych samodzielnie). Od początku pracy dydaktycznej na UMCS prowadzi również zajęcia dodatkowe dla studentów i młodzieży szkół średnich. Od roku 2008 jest opiekunem założonego przez siebie studenckiego koła naukowego „Forum Młodych Rzeźbiarzy”. Prowadził 13 studenckich plenerów rzeźbiarskich. Od 1998 do 2016 roku uczestniczył w posiedzeniach Rady Instytutu i Rady Wydziału.

Podczas swojej pracy na Wydziale Artystycznym pełnił oraz nadal pełni funkcję opiekuna roku. Od początku swojej pracy dydaktycznej uczestniczy w pracach Komisji Rekrutacyjnej jako jej członek, sekretarz lub egzaminator. W latach 2011 - 2012 oraz 2017 - 2018 był członkiem Komisji Dyplomów Artystycznych. W 2012 roku jako koordynator brał udział w pracach Komisji programowej dotyczącej Krajowych Ram Kwalifikacji na Wydziale Artystycznym UMCS. Opracował efekty kształcenia dla przedmiotu: rzeźba na studiach stacjonarnych I II stopnia dla kierunków: Edukacji Artystycznej, Malarstwa i Grafiki. Od 1998 roku jest członkiem ZPAP i czynnie uczestniczy w życiu lubelskiego środowiska artystycznego. Od roku 2010 pełni funkcję Prezesa Okręgu Lubelskiego ZPAP. Od 2011 roku był kuratorem i organizatorem 20 wystaw międzynarodowych i ogólnopolskich, realizowanych w przez ZPAP oraz 7 konferencji, w tym dwóch międzynarodowych, poświęconych sztuce.

Był także uczestnikiem Ogólnopolskiego Sympozjum rzeźby „Mrągowo Wyrzeźbione Miasto”, brał udział w obradach jury 11 konkursów artystycznych, w tym trzykrotnie jako przewodniczący jury. W swoim dorobku artystycznym wzięty, posiada takie osiągnięcia jak: udział w 19 wystawach indywidualnych (w tym 13 od uzyskania stopnia doktora), w 70 wystawach zbiorowych w kraju i zagranicą. Od uzyskania tytułu doktora zrealizowałem blisko 50 rzeźb w przestrzeni publicznej. Uczestniczył w licznych konkursach rzeźbiarskich, a jego prace były wielokrotnie nagradzane m.in.: na Konkursie malarstwa i rzeźby „Autograf 2008” organizowanym w Lublinie gdzie otrzymał wyróżnienie, IX. Międzynarodowym Salonie Sztuki „Homoquadratus Ostroviensis” w Ostrowcu Świętokrzyskim w 2008 r. gdzie otrzymał wyróżnienie, „Salonie Wielkopolski 2010” w Czarnkowie w 2010 r. gdzie zdobył wyróżnienie, Ogólnopolskim konkursie na wykonanie rzeźby „Puckiego Kapra” wraz jego realizacją w 2014 r. gdzie zdobył główną nagrodę zwieńczoną realizacją, zdobył również Nagrodę za Najlepszą Przestrzeń Publiczną 2015 roku w województwie Śląskim w konkursie zrealizowanym przez Zarząd Województwa Śląskiego we współpracy z katowickimi oddziałami Stowarzyszenia Architektów Polskich oraz Towarzystwa Urbanistów Polskich, brał udział w „Salonie Wielkopolski 2015” w Czarnkowie w 2015 r. gdzie otrzymał Nagrodę Starosty Czarnkowsko Trzcieńskiego, także brał udział w XIII. Międzynarodowym Jesiennym Salonem Sztuki „Homoquadratus Ostroviensis” w Ostrowcu Świętokrzyskim w 2016 r. gdzie otrzymał wyróżnienie i może pochwalić się również udziałem w konkursie architektoniczno-rzeźbiarskim na pomnik dr A. Majkowskiego w Kościerzynie w 2018 roku zwieńczonego II miejscem.

Pan Mendzelewski jest artystą bardzo aktywnym. W swoich wypowiedziach na okoliczność postępowania habilitacyjnego przekazuje nam wartościowe refleksje. Tekst autoreferatu w kolejności chronologicznej opisuje koleje losów autora. Poznajemy jego

konsekwentną drogę, następujących po sobie poszczególnych rozdziałów życia. Zapoznajemy się z jego preferencjami estetycznymi i rozwojem twórczym. Artysta na każdym odcinku swojej drogi jest konsekwentny. Ze szczególnym namaszczeniem mówi o osobowościach, które spotkał w czasie studiów i tuż po rozpoczęciu pracy z młodzieżą akademicką.

Jego poglądy zdradzają poszanowanie dla człowieka i odbiorcy. Artysta Wojciech Mendzelewski jest odpowiedzialny za każde sformułowanie artystyczne.

Powołanie artysty? Tak wzniosłe słowa, już niemodne i wstydlive w tym jednak przypadku nie brzmią pompatycznie i mają swoje uzasadnienie.

Dziś intelektualne zabawy artysty z odbiorcą - wyprawy w nieznaną, w której odbiorca poddaje się upatrując w tym nierównym pojedynku swoją ułomność i brak kompetencji.

Tak niewielu artystów czuje odpowiedzialność za otaczający ich świat i za swoją wypowiedź artystyczną.

Wojciech Mendzelewski jednak o tej odpowiedzialności pamięta, w co brzemienne jest jego sztuka. Wskazuje, a wręcz wytyka nam, że manipulacja i kłamstwo osiągnęło niebywały poziom. Nie reagując na to zjawisko, przyzwalamy na jego namnażanie się, tym samym jesteśmy jego biernymi współtwórcami i bezwolnymi ofiarami.

„Czy lepiej jest pamiętać, czy zapomnieć?” - pytanie, które postawił habilitant jest pytaniem, które powinien postawić sobie każdy człowiek. To pytanie porządkuje i ustawia w hierarchii nasze działania i towarzyszy nam w przełomowych momentach życia.

Jeśli mamy zapomnieć o tym kim jesteśmy i kim będziemy w przyszłym pokoleniu to czy *będziemy?*

Sztuka za pomocą symboli spełnia rolę medium, sygnalizuje, przypomina zaistniałe - często trudne lub też niewygodne fakty.

Stworzone przez habilitanta obiekty mają za zadanie ożywić naszą pamięć przeszłości - „uzmysłowić powszechność zagrożeń”. Jego wypowiedź artystyczna stoi na straży pamięci i niepamięci, staje się azymutem dla minionych wydarzeń, które nie powinny ulec zapomnieniu, ale co również ważne – zniekształceniu i wykorzystaniu. Jeszcze raz podkreślam, że Artysta Wojciech Mendzelewski jest świadomy swojej wypowiedzi i jest artystą odpowiedzialnym za każdy element swojej twórczości. Taka postawa cechuje artystę dojrzałego i świadomego wagi używanych symboli, sformułowań i posiadającego powołanie.

Konkluzja

Na podstawie zgromadzonej dokumentacji wyłania się spójny obraz Habilitanta. Osoby zaangażowanej w wypowiedź artystyczną zgodną z jej sumieniem, osoby aktywnej zawodowo i społecznie, a także konsekwentnie podążającej obraną drogą.

Podsumowując, moja ocena Wojciecha Mendzelewskiego jest pozytywna, tym samym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, dydaktyczne i popularyzujące sztukę dr Wojciecha Mendzelewskiego spełniają wytyczne art. 16 Ustawy z dnia 14.03.2013 roku o stopniach naukowych i tytułach oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki wymagane od kandydatów do stopnia doktora habilitowanego sztuki.

